

Stichting Vrienden Lutherse Kerk Groningen

Bulletin 2019, no. 1

Voorwoord van de redactie

Geachte vrienden van de Lutherse Kerk!

Ook dit jaar heeft de vloer van de Lutherzaal, een heel intensief gebruikte ruimte, een nieuwe laag olie aangebracht gekregen. Werk achter de schermen. Maar er is meer gedaan, ook vóór het scherm. In een journalistiek verslag van Wietske Koopmans krijgt u een indruk van het Brandenburgs Buffet dat afgelopen januari plaats vond. We hopen dat het u doet besluiten aanstaand januari ook van de partij te zijn.

Een zeer regelmatig gebruiker van de Lutherzaal is Nick Everts, die namens de kerken voor het Stadsklooster werkt. U krijgt een indruk van zijn werk in een gesprek dat hij met de redactie had. Het is - en dat zult u merken ook! – Schnitgerjaar, en onze nieuwe voorzitter, Victor Timmer, draagt in dit nummer bij aan de kennis van deze grote orgelbouwer, die in de deze zelfde Lutherse kerk kerkte en werkte.

Zoals u begrijpt vormen we met zijn allen een vrijwilligersclub: we versturen geen ‘acceptgirokaarten’ of formele brieven. Maar misschien wilt u nog eens nagaan of u uw donateursbijdrage hebt overgemaakt over dit en het vorige jaar. Over de financiën gesproken: er gloort enig licht: penningmeester van de muziekdienst Ada van Dam wil voor één (1) jaar onze penningmeester zijn. We blijven dus adverteren voor een vaste vervanger!

Tenslotte vindt u nog een overzicht van de muzikale evenementen in de Haddingestraat, georganiseerd door de SVLK en het LBE. Al heel binnenkort, op 4 augustus, zal in de ochtenddienst van de Lutherse kerk een bijzondere uitvoering plaats vinden van Bachs Trauerode. En, de ‘hoforganist’ Bernard Winsemius geeft in september een benefietconcert op het nieuwe barok-orgel in de Haddingestraat. We hopen u bij die gelegenheden weer eens te treffen.

Een recht vriendelijke groet namens de redactie,

Ite Wierenga

Vacature penningmeester

De Stichting Vrienden van de Lutherse Kerk Groningen (SVLK) ondersteunt de instandhouding van de gebouwen van de Evangelisch-Lutherse Gemeente in Groningen (www.elgg.nl). De Lutherse Gemeente is al ruim 320 jaar actief in de stad Groningen. Met onze activiteiten van 2016 tot heden werven wij ook steeds fondsen voor het door Edskes gereconstrueerde Arp Schnitgerorgel.

Zie voor meer informatie op de website www.svlk.nl of www.schnitgerorgel2017.nl. Tot voor kort was ik de penningmeester van dit heerlijke gezelschap. Maar ik moest vanwege mijn studie en werk helaas aftreden, en daarom het volgende:

Ik zoek nog steeds een vervanger voor mijn functie die

- de begroting en resultatenrekening op maakt;
- minstens 1 vergadering in het jaar bijwoont;
- de betalingen van artiesten via www.artiestenverloningen.nl regelt;
- indien mogelijk, helpt bij de drie 3-4 concerten die per jaar door de SVLK worden georganiseerd. Taak

van de penningmeester is dan om bij de ingang de betalingen in ontvangst te nemen.

Als penningmeester

- raak je betrokken bij één van de culturele broedplaatsen van de stad;
- krijg je toegang tot gratis klassieke concerten;
- help je bij het in stand houden van een mooie kerk in hartje stad.

De fondsen, waar de stichting voor een groot gedeelte van afhankelijk is, hoeven niet door de penningmeester geworven worden. Hiervoor zijn andere mensen actief. Het betreft dus vooral het bijhouden van de baten en lasten, het in het oog houden van de liquiditeit en het bijhouden van de kas. Meldt u toch vooral als u deze klussen en verdiensten graag tot de uwe maakt.

Hartelijke groet,

Gert de Kok
penningmeester

(Contact – Ada van Dam, adavandam@gmail.com)

Belevenissen op het Brandenburgs Buffet 2019

Light

De eerste tegen wie ik aan liep begon al met een grapje: “Ja, nu zelf koken hè”. (Er stak een prei uit mijn tas.) Toen was het ijs gebroken. Soms moet je even ergens doorheen als je ergens naar toe gaat. Waar ging ik heen? Het Brandenburgs Buffet 2019 – *light*, Dat wil zeggen, zonder buffet. Maar wel met muziek en een lezing (in de kerk), en een ontmoeting met speeches (in de Lutherzaal).

Ik was benieuwd. Hoe zouden bijvoorbeeld de Schübler-koralen klinken op orgel met instrumentalist? Die koralen vroegen eigenlijk om een instrument erbij, inderdaad. Hoe zou bijvoorbeeld de violiste de loopjes articuleren in *Kommst du nun, Jesu, vom Himmel herunter*. Zou ze de drieklanken omhoog werpen, de lucht in, - zo had ik het eens gehoord - of zou ze juist binden. Ach, een nuance, maar leuk om op gespist te zijn. En natuurlijk: welke invalshoek zou de spreker van deze avond, Ite Wierenga, dit jaar gekozen hebben in zijn toelichting. Het zou ongetwijfeld weer origineel zijn, dat stond vast. Een vorige keer, herinnerde ik mij, had hij ons verrassend meegenomen naar de historische context rond de opdracht tot een werk van Bach, met fraaie dia’s; we bekeken onder andere Bachs opleveringsbrief met alle krullende bewoordingen van dien.

Eenhoog

Na enig verpozen schikte het gezelschap zich op de galerij, op orgelhoogte. Ik bevond mij pardoes middenin een echtpaar. Maar zij zeiden: “Nee nee, zo laten - wij zitten al zó vaak naast elkaar...” .

Muziek met lezing

De musici van het LBE en Tymen Jan Bronda stonden reeds klaar. We luisterden naar *Kommst du nun, Jesu vom Himmel herunter* (BWV 650): prachtig was het, met Joanna Huszcza op viool. Zij bond. En naar *Wachet auf, ruft uns die Stimme* (BWV 645). Ik staarde de donkere kerkzaal in en zag voor me hoe, als ik mijn idee waarop ik aan het broeden was nu eens ging uitwerken, dansers de melodie illustreerden, daar beneden, als meisjes die met of zonder olie hun weg zochten door de duisternis.

Het hoofdwerk van de avond was de cantate, voor mij onbekend, *Der Friede sei mit dir* (BWV158). Ite Wierenga lichtte het werk vooraf toe, muzikaal, theologisch, tekstueel, en legde de loep erop. Hij legde bijvoorbeeld uit waaróm Kerstfeest eigenlijk tot 2 februari duurt: Maria-Reiniging. Dat Maria, bevallen en wel, pas op deze zeer bewust uitgerekende datum, op het moment dat ze namelijk weer volgens de voorschriften rein zou zijn, haar kind kon komen tonen in de tempel. Weten wij veel, als “geseculariseerde stervelingen”. Hij nam ook met ons door enkele retorische muzikale stijlfiguren die Bach gebruikt had ter wille van de zeggingskracht. Musici en Ite zelf illustreerden de stijlfiguren ter plekke en lieten zo de uitwerking horen. Educatief altijd een mooi moment. Het scherpt je oor. Dat mocht vaker.

Ik ben dol op “levende muziekvoorbeelden”. Je zou - bij zo’n onbekend werk - ook kunnen zeggen: we voeren het uit, daarna de lezing met muziekfragmenten, en dan nogmaals de uitvoering. Als je twee keer hetzelfde hoort, verdiept zich de ervaring. Eens was ik als toehoorder bij een brassbandconcours.

Hetzelfde (verplichte) stuk kwam zeven keer voorbij; de partituur was vooraf uitgereikt. Per uitvoering ging ik steeds meer horen. Ik werd steeds muzikaler! Een topmiddag.

Itte rondde zijn verhaal af. Alles was fijntjes en gedetailleerd uitgewerkt, met hier en daar een knipoog. Het was, als ik het mocht zeggen, voor een lezing bijkans te veel. Ik pleit ervoor dat hij de tekst uitgeeft. Toen klonk dan na alle voorbereidingen de cantate, verzorgd uitgevoerd, met Henk Timmerman als solist.

Besluit

Toch een leuke formule, zo ’n geheel. We babbelden er lustig op los, na afloop in de Lutherzaal. Het jaar 2019 was weer op gang. De dagen nog duisterdicht. Maar het Brandenburgs Buffet had 26 januari – en 2019 - glans gegeven.

Wietske Koopmans

Schnitgeriana

Jubilea

Het buiten Groningen ongetwijfeld bekendste vroegere lid van de Lutherse Gemeente in Groningen was stellig de Duitse orgelmaker Arp Schnitger (1648 – 1719). Het zal de meeste lezers van dit bulletin niet zijn ontgaan dat 2019 een bijzonder jaar is: niet alleen werd 50 jaar geleden de *Stichting Oude Groninger Kerken* opgericht, ook werd in 1969 een belangrijke internationale Schnitgerherdenking gehouden in Groningen. Die manifestatie werd georganiseerd door de net opgerichte *Stichting Groningen Orgelland*, die dus dit jaar ook jubileert. Maar bovenal wordt Arp Schnitger herdacht, die 300 jaar geleden stierf na een zeer arbeidzaam leven als orgelmaker. Ook stad en provincie Groningen hebben daarvan de vruchten mogen plukken, al bleef lang niet alle werk van Schnitger bewaard. Terecht wordt er deze zomer (*Schnitger meets ...*) en in het najaar (van 16 - 20 oktober het *Schnitgerfestival*; meer informatie op www.orgelzomer.nl) veel aandacht besteed aan Schnitger en zijn werk, werk dat zo eminent was dat de ‘wedergeboorte’ van zijn vroegere orgel in onze lutherse kerk daardoor allen al gelegitimeerd was.

Het onderzoek naar Schnitger heeft ook na het verschijnen van het standaardwerk van Gustav Fock, *Arp Schnitger und seine Schule* (Kassel 1974) niet stil gestaan. Diverse orgels werden gerestaureerd, hetgeen veel nieuwe gegevens opleverde, ook werd en wordt er nog steeds over Schnitger en zijn orgels geschreven. We bekijken daarvan enkele actuele voorbeelden.

Een afbeelding van Schnitger?

Is Schnitgers werk goed bekend en onderzocht, minder gemakkelijk te beantwoorden is de vraag, wat voor iemand Schnitger zelf was (eenzelfde probleem geldt trouwens ook voor iemand als Johann Sebastian Bach). Kunstenaars (tot wie men Schnitger toch ook mag rekenen) behoorden vroeger niet tot die prominente leden van de maatschappij, aan wie na hun dood soms uitgebreide informatieve necrologieën werden gewijd. Ze werden bekend vanwege hun werk, niet vanwege hun personalia (tenzij die buitenissige trekjes vertoonden). Hoe ze er bijvoorbeeld uitzagen is in de periode voor 1800 in de meeste gevallen niet bekend. Zo stamt de oudst bewaard gebleven afbeelding van een orgelmaker in ons land ook pas van na die tijd (Albertus van Gruisen, een silhouet-tekening uit 1805 op een etiket in de ventielkast van zijn kabinetorgel in de kerk van Oosternieland). Portretten van beroemde oudere orgelmakers als de Van Hagerbeers, Duyschot, Chr. Müller, Bätz, H.H. Hess en anderen moeten we tot op heden missen. Een dergelijke situatie zien we ook in de ons omringende landen.

Het paneel van de orgelbalustrade in de kerk van Golzwarden

Het was dan ook een hele sensatie toen eind 2016-begin 2017 bekend werd gemaakt dat op een schildering in de kerk van Golzwarden een afbeelding van Arp Schnitger zou zijn ontdekt; deze toeschrijving werd gedaan door dr. Dietrich Diederichs-Gottschalk op grond van een door hem opgestelde *Indizienkette*. De ‘ontdekking’ werd uiteraard breed uitgemeten in de regionale en zelfs internationale pers en leidde door de wijze van berichtgeving spoedig tot de nodige speculaties. De grote stelligheid waarmee het door bij voorbeeld de Arp Schnitger Gesellschaft (ASG) al als feit werd gepresenteerd, riep de nodige twijfels op.

Was hier niet de wens de vader van de gedachte? Met name Ibo Ortgies ging naar aanleiding van deze berichtgeving nader op deze zaak in, in een artikel in *Het Orgel* (‘Een portret van Arp Schnitger?’, *Het Orgel* 113/2 (2017), 41 – 47) aan de hand van die berichten en de antwoorden op de vragen die hij naar aanleiding daarvan had gesteld aan dr. Diederichs-Gottschalk. Diens boek is inmiddels verschenen (*Mein Schall aufs Ewig weist. Die Bildprogramme an Orgelemporen und Kirchengestaltungen in der St. Bartholomäuskirche Golzwarden und der St. Pankratiuskirche Hamburg-Neuenfelde im Kontext der Orgeln von Arp Schnitger*, Oldenburg 2017). De auteur heeft in dit fraai vormgegeven en geïllustreerde boek inhoud en samenhang van de beschilderde panelen op (orgel)balustrades en plafonds behandeld van de doopkerk van Schnitger (Golzwarden) en zijn ‘Grabkirche’(Hamburg-Neuenfelde).

Hij doet dit vanuit (luthers) theologisch perspectief, en deed dit ook voor andere kerken in dat gebied. Hij meent dat de manier waarop Schnitger graag wilde worden ‘herdacht’ bij zijn nieuwe orgel in Golzwarden niet gebeurde door de vermelding van diens naam op de balustrade of basementlijst van het

orgel. Dat was wel vrij gebruikelijk, maar in dit geval werd hij, ongebruikelijk dus, afgebeeld in een muziekgroepje, waar hij een papierrol omhooghoudt. Volgens de auteur zou dat zijn orgelmakersprivilege zijn. Terecht merkte Ortgies op dat het eerder de aanduiding is van een muzikaal leider – iemand die we tegenwoordig dirigent noemen dus - zoals die meermalen tot ongeveer 1800 nog werd afgebeeld met een rol muziekpapier in de hand. Ortgies ziet in het drietal panelen, waarvan dit een onderdeel vormt, eerder alle elementen uit psalm 150 verenigd. Afbeeldingen van orgelmakers komt men trouwens überhaupt weinig tegen op orgels (zeldzaam voorbeeld in ons land is die op het vroegere orgel van Scheemda). Of Schnitger dus werkelijk in Golzwarden is afgebeeld is de vraag. De commentaren zijn nadien ook beduidend terughoudender geworden. Of Schnitger niet gewoon ‘met name’ is afgebeeld, is niet meer na te gaan, aangezien bij onderzoek ter plaatse is gebleken dat oudere verflagen (bijvoorbeeld uit de bouwtijd met wellicht een opschrift) door aflogging vroeger al verloren zijn gegaan. De twijfels zullen dus voorlopig nog wel even blijven. De kerk in Golzwarden heeft overigens kortgeleden, 5 juli, bij een felle brand grote schade opgelopen; het orgel en de balustrade (met de bewuste schilderingen) zijn gelukkig gered en blijven dus beschikbaar voor verder onderzoek.

Een nieuw boek over Schnitger

Na het al genoemde boek van Fock, was eigenlijk de enige grote publicatie met betrekking tot Arp Schnitger het boek van Cornelius H. Edskes en Harald Vogel, *Arp Schnitger en zijn werk* (Bremen 2009), waarvan ook een Duitse en Engelse versie zijn verschenen. In dit boek lag vooral de nadruk op de orgels van Schnitger die in onze tijd bewaard zijn gebleven. Recent is nu een nieuw boek verschenen over Arp Schnitger (titel: *Arp Schnitger: Orgelbauer, Klangarchitekt, Vordenker, 1648-1719*, Ludwig Verlag Kiel). Auteur is prof.dr. Konrad Küster, die de afgelopen jaren veel onderzoek heeft gedaan naar allerlei aspecten van de orgel- en muziekcultuur in het Noord-Duitse kustgebied, ook in relatie tot de contemporaine sociale, politieke en economische situatie in dat gebied. In dit nieuwe boek plaatst hij Schnitger en zijn werk ook in deze context. Op het moment van schrijven van deze bijdrage heb ik slechts een klein deel van dit boek kunnen inzien, maar het belooft als resultaat van ‘*tiefschürfend*’ onderzoek een duidelijk gestructureerde stap vooruit te zijn op het gebied van de ‘Arp Schnitgerforschung’. Van harte aanbevolen!

Presentatie van een nieuw boek over de orgels in de Martinikerk

Tijdens het komende Schnitgerfestival wordt ook een nieuw boek gepresenteerd over de orgels in de Groninger Martinikerk, onder de titel ‘*Het Maakzēl van Agricola*’. Het is deel 13 in de reeks *Nederlandse Orgelmonografieën*, een uitgave van de gelijknamige stichting in samenwerking met de Walburgpers, onder redactie van prof. dr. Hans Fidom. Het nieuwe ‘Martiniboek’ - meer dan 400 bladzijden! - gaat niet alleen in op de geschiedenis en huidige samenstelling van het hoofdorgel, waarop Schnitger zo’n groot stempel heeft gedrukt. Er is naast een beschrijving van de kerk ook een bijdrage opgenomen over orgeladviseur Cor Edskes, die weer *zijn* stempel heeft gedrukt op de rehabilitatie van dit in 1939 zo ernstig verminkte grote orgel. Hij was tevens adviseur bij de latere restauratie van het koororgel, dat uiteraard ook aan bod komt. De meeste auteurs komen uit ‘stad en lande’. Het is voor het eerst sinds de laatste restauratie (voltooid in 1984) dat er weer zo’n uitgebreid boek over de Martini-orgels verschijnt. Het vorige, van Mr. A. Bouman, verscheen twee jaar na de restauratie van 80 jaar geleden! Het zal boeiend zijn om beide werken met elkaar te vergelijken en te zien hoe in de loop van zo een tijd de inzichten zijn veranderd over wat een ‘historisch orgel’ is, en hoe dat te restaureren!

Victor Timmer

Interview met Nick Everts, pionier werkzaam bij het Stadsklooster

Pionier, dat klinkt als een vooruitgeschoven post. En klooster! Moet u geheel nieuw terrein ontginnen en een klooster stichten in deze seculiere stad?

Nee hoor, er was al een stramien van vaste gebeden, een ruimte en er waren vrijwilligers. Dus "pionieren" is betrekkelijk. Eigenlijk kwam ik terecht in een warm bad. Maar, er zit wel een interne spanning in mijn werk: het getijdegebed dat we al jaren op de namiddag houden, is bedoeld om rust en verstillung te vinden, maar tegelijk zit het in mijn persoonlijke instelling én in mijn aanstelling om eropuit te gaan.

Voor het goede verstaan: getijdengebed is dat het stadsklooster?

Die namiddagbijeenkomst is de *interface* zou je kunnen zeggen. Bij klooster denken we meestal aan een complex waar mensen samenwonen en -werken om het leven liturgisch en mystiek te leven. Dat spreekt me ook sterk aan, dat monastieke aspect. Ik ben wat wars van te veel benoemen en uitspreken, maar wil ruimte vinden voor stilte, doorvoelen en doorvoeld worden. Ons Groningse stadsklooster is nog geen fysieke ruimte, maar heeft wel het ritme van dagelijks bijeenzijn en bezinning. Als losse activiteiten verkennen we nu bezigheden die ook in fysieke kloosters beleefd worden, zoals gezamenlijk eten, meditatie, pelgrimeren en zingen.

En hoe gaat het dan met dat tweede aspect, het eropuit gaan?

Ik zoek verbindingen met initiatieven uit de kerken en de stedelijke samenleving. Een recent voorbeeld is de stadspelgrimage die 'De Peper' - de oecumenische gemeenschap die in het Pepergasthuis samenkomt - en het stadsklooster gezamenlijk organiseerden. Zo wil ik ook zoeken naar inspiratie bij de vele studenten in de stad en hun verenigingen. Uiteindelijk zou een soort leefgemeenschap ook onderdeel kunnen zijn.

Graag terug naar uw achtergrond. Hoe bent u op zo een plek terecht gekomen?

Mijn ouders in Drenthe leefden in een christelijk-gereformeerde milieu, dat ik in mijn late tienerjaren robuust de rug toekeerde. Ik stuitte hard op tegenstrijdigheden en kreeg moeite met het christelijk geloof van die snit. Via door mij 'geadopteerde' peetouders relativeerde ik die afkeer en uiteindelijk ging ik theologie en religiewetenschappen studeren. Op dit moment rond ik de master Geestelijke Verzorging af en volg ik de studie voor Remonstrants Predikant. Men zou mij het best kunnen schetsen als een liberale christen met openheid naar andere godsdiensten en spiritualiteit.

Kunt u iets zeggen over de inhoud van die getijdengebeden, liturgisch en muzikaal?

De vaste delen worden gevormd door het lezen van een tekst, de stilte, een gebed en zingen. We volgen een liturgisch rooster van de gemeenschap van Taizé. Naast het getijdengebed verken ik andere vormen van meditatie, zoals bijvoorbeeld *wriefulness*.

Pardon?

Mediteren, concentreren of juist loslaten kan baat hebben bij een bepaalde focus. *Writing*, een handeling als schrijven om het schrijven, is zo een focus.

Maar zo bepaal je toch iemand bij de inhoud van een tekst?

Dat is niet noodzakelijk het geval. Het schrijven is een lichamenlijk bezig zijn, je kunt *schoonschrijven*, met aandacht en stilte schrijven. Andere activiteit stopt dan. En na enige tijd kan er ruimte voor reflectie zijn. Ik heb gemerkt dat zoiets werkt. Aandacht voor de inhoud van de tekst kan ook wel ruimte krijgen. Wat ik wel eens mis in de Lutherzaal is muziek. In de zomertijd komen we alleen op woensdag en zaterdag bijeen in het koor van de Martini. Als dan de toeristische openstelling op haar eind loopt klinkt er al wat orgelmuziek, en dat trekt ook toevallige passanten. In de Lutherzaal werkt dat nog niet; het aantal vrijwilligers is te klein om altijd een pianist te hebben.

Vrijwilligers: alle kerken zijn afhankelijk van zulke mensen. Kunt u iets vertellen over de mensen die u in dit werk ontmoet en leert kennen?

Er is een kern van ongeveer 35 mensen die duidelijk betrokken is; vrijwilligers en regelmatige bezoekers. Ik schat dat ongeveer 60% van hen kerkelijk actief is, en dat van de anderen misschien 5% geen christelijke achtergrond kent. Hoe we een groter appèl kunnen doen op seculiere bezoekers, daarover denken we sterk na. Samen eten, samen terrasseren is zo belangrijk, en is gewenste toekomstmuziek – evenals het hebben van een eigen ruimte.

Dat was kerkelijke achtergrond; hoe valt de bezoeker sociaal te schetsen?

Niet eenduidig. Een redelijk aantal mensen komt voor de verstillung aan het einde van de hectische dag en om even uit de hectische wereld te zijn. Anderen, vaak alleenstaanden, komen voor contact, vooral in de winter ook voor een sociaal warme plek. Deze verschillende verwachtingen kunnen ook lichte ergernis scheppen want stilte verdraagt zich minder goed met praten over de dagelijkse of existentiële zorgen. Daarom zal na de zomer het koffiemoment verplaatst worden tot na het getijdegebed, zodat de gesprekken de stilte minder storen.

Zijn er op dit moment nog plannen voor andere veranderingen in de huidige opzet?

Ja, ik zou liturgisch willen groeien door vaker meerstemmig te zingen of andere vormen van psalmodiëren invoeren. Gregoriaans is een toekomstdroom die helaas niet zo eenvoudig te realiseren is. Omdat er uit evangelische hoek nog weinig belangstelling is, zou ik ook wel willen onderzoeken of er gepaste "opwekkingsliederen" zijn.

Gewaagd. En, heel hartelijk dank voor uw enthousiaste toelichting.

Ite Wierenga

Lutherse kerk 2019

Naast de in het voorwoord al genoemde evenementen, vindt er tot aan 31 december nog veel schoons plaats. In de afdruk van het affiche hieronder vindt u alle gegevens. Voor zover het SVLK concerten betreft, ontvangt u als contribuant ook een korting op de toegangsprijs: zondagmiddag 4 augustus, zondagmiddag 22 september, zaterdag 12 oktober en 31 december, het oudejaarsconcert.

binnenstadskerken.nl

LUTHERSE KERK GRONINGEN 2019

ORGEL MET ...

ORGEL SOLO

CANTATE DIENSTEN

DO 21 mrt 21.30u	Bachnachtconcert - Rien Donkersloot (<i>barok-orgel</i>)
ZO 31 mrt 17.00u	cantatevesper - Widerstehe doch der Sünde BWV 54
VR 19 apr 20.30u	Goede Vrijdag - Stabat Mater Kamerkoor Tiraña
ZO 21 apr 10.00u	Paascantate - Johann Ludwig Bach
VR 26 apr 21.30u	Koningsnachtconcert - Aart Bergwerff (<i>orgels</i>)
ZO 19 mei 17.00u	cantatevesper - Bleib bei uns, denn es will Abend werden BWV 6
ZO 16 juni 15.00u	Beroemde Motetten - Luthers Bach Ensemble
ZO 14 juli 15.00u	zomerconcert - Pieter van Dijk (<i>barok-orgel</i>)
ZA 27 juli 14.30u	orgeldemo - Tymen Jan Bronda & Hugo Arteaga (<i>fagot</i>)
ZO 04 aug 10.00u	Kantatengottesdienst auf Deutsch*
ZO 04 aug 15.00u	Schnitgerconcert - Tobias Willi (CH)*
ZA 17 aug 14.30u	orgeldemo - Bernhardt Edskes
ZA 31 aug 14.30u	orgeldemo - Hugo Bakker
ZO 8 sept 15.00u	cd-presentatie - bas-solocantates David Greco
ZA 14 sept 12.00u	orgeldemo - Tymen Jan Bronda
ZA 14 sept 16.00u	Open Monumentendag - Johan Beeftink & Peter Tjeerdsma (<i>saxofoon</i>)
ZO 22 sept 15.00u	Benefietconcert - Bernard Winsemius (<i>barok-orgel</i>)
ZA 12 okt 09.00u	Orgelconcours SGO (<i>barok-orgel</i>)*
DO 17 okt 20.00u	Avant Garde - Age-Freerk Bokma (<i>orgels</i>)*
ZA 19 okt 15.00u	Handel orgelconcerten - Vincent van Laar & Northern Consort (<i>barok-orgel</i>)*
ZO 03 nov 10.00u	muziekdienst - Deutsches Requiem - Brahms
ZA 30 nov 20.00u	Lustrumconcert - Kamerkoor Tiraña (<i>a.v.</i>)
ZO 08 dec 17.00u	Gregoriaanse Vesper - Peter Westerbrink (<i>barok-orgel</i>)
WO 25 dec 10.00u	Kerst - Messiah - Lutherse Bach Academie
DI 31 dec 13.00u	Oudjaarsconcert - Tymen Jan Bronda & Robert Koolstra (<i>quatre-mains</i>)

informatie & reserveren
info@svlk.nl

* onderdeel Groninger Orgelzomer 2019

Muziekdiensten 2019-2020

Ook zijn de inhoud en de data 2019-2020 van de muziekdiensten in de Lutherse kerk nu bekend. Een folder zal beschikbaar zijn in de kerk, maar u kunt een 'voorpublicatie' hieronder zien!

zondag 4 augustus (7^e zondag na Trinitatis) www.luthersbachensemble.nl

aanvang 10.00 uur *Kantaten-Gottesdienst auf Deutsch*

Johann Sebastian Bach (1685-1750), **Trauerode** BWV 198

Luthers Bach Ensemble (ripiënisten, solisten & barok-orkest) o.l.v. Tymen Jan Bronda

zondag 20 oktober (18^e zondag na Trinitatis)

aanvang 10.00 uur

J.S. Bach, cantate **Ich habe meine Zuversicht** BWV 188

J.S. Bach, (koor)delen uit de **Lutherse Mis in g** BWV 235

Stedelijke Cantatedienst in de Martinikerk, Luthers Bach Ensemble (kleinkoor, solisten & barok-orkest)

o.l.v. Tymen Jan Bronda

zondag 3 november (20^e zondag na Trinitatis)

aanvang 10.00 uur

Heinrich Schütz (1585-1672), **Musikalische Exequiën, deel I; Motetten** SWV391 en SWV432

Vocaal Ensemble Consequens o.l.v. Han Warmelink

woensdag 25 december (*Kerstmorgen*)

aanvang 10.00 uur

George Frideric Handel (1685-1759) Eerste deel uit het oratorium **Messiah**

Lutherse Bach Academie (projectkoor, solisten & barok-orkest) o.l.v. Tymen Jan Bronda

zondag 26 januari 2020 (3^e zondag na Epifaniën)

aanvang 10.00 uur

J.S. Bach, **Lutherse Mis in g**, BWV 235

Luthers Bach Ensemble (kleinkoor, solisten & barok-orkest) o.l.v. Tymen Jan Bronda

zondag 1 maart (*zondag Invocavit*)

aanvang 10.00 uur

Dieterich Buxtehude (1637-1707), cantate **Eins bitte ich vom Herrn** BuxWV 24; **Buxtehude, Kyrie**

uit de **Missa Brevis** BuxWV 114

Kamerkoor Tiraña, solisten & barok-orkest o.l.v. Tymen Jan Bronda

zondag 12 april (*Pasen*)

aanvang 10.00 uur

J.S. Bach, cantate **Christ lag in Todesbanden** BWV4

Bragi a-capellakoor, solisten & barok-orkest o.l.v. Rein de Vries

zondag 10 mei (*zondag Cantate*)

aanvang 17.00(!) uur, cantatevesper

Georg Philip Telemann (1681-1767), **Die Donnerode** TWV3:6

Lutherse Bach Academie (projectkoor, solisten & barok-orkest) o.l.v. Tymen Jan Bronda

Nog te verwachten werk

In het bovenstaande artikel van Victor Timmer vermeldde hij het binnenkort te verschijnen werk over de orgels van de Martinikerk in Groningen. Enig geduld is geboden, maar u kunt het uiterlijk al bewonderen.

CD presentatie

zondag 8 september, 15.00 uur

Lutherse kerk Groningen

Concert ter gelegenheid van het verschijnen van een nieuwe CD van het Luthers Bach Ensemble. De Australische bas-bariton David Greco is het middelpunt van deze nieuwste Bach CD. Zijn stem, wereldwijd geroemd door grootheden als Emma Kirkby en Ton Koopman, was al vele malen in Europa en met name Nederland te horen. De CD-opnames vonden plaats bij het nieuwe barokorgel van de Lutherse Kerk. Uitgevoerd worden drie cantates van J.S.Bach : bas-solo cantate „Der Friede sei mit dir“ BWV 158, cantate „Ich will den Kreuzstab gerne tragen“ BWV 56 en de bas-solo cantate „Ich habe Genug“ BWV 82.

De Australische bas-bariton David Greco is het middelpunt van deze nieuwste Bach-cd. Zijn stem, wereldwijd geroemd door grootheden als Emma Kirkby en Ton Koopman, was al vele malen in Europa en met name Nederland te horen.

Uitvoerenden: Luthers Bach Ensemble (solist & barok-orkest)

David Greco (bas-bariton)

CD PRESENTATIE
BAS SOLO CANTATES

Ich habe genug BWV82 | Ich will den Kreuzstab gerne tragen BWV56
Der Friede sei mit dir BWV158

DAVID GRECO
LUTHERS BACH ENSEMBLE

LEEWARDEN	VR	6 september	20:15	Lutherse kerk
GRONINGEN	ZO	8 september	15:00	Lutherse kerk

Entree: €15,-

Voorverkoop: www.luthersbachensemble.nl, Boekhandel Godert Walter Groningen, Oude Ebbingestraat 53 | Boekhandel Daan Nijman Roden, Heerestraat 87 & winkelstraat UMCG

Logos: LDF, Groningen, Sunstraat groningen, Appassionata, BRILLIANT CLASSICS

Stichting Vrienden Lutherse Kerk Groningen heeft als doel de ondersteuning van het in stand houden van het lutherse gebouwencomplex aan de Haddingestraat 23 te Groningen. Donateurs die minimaal € 15,- of meer per jaar bijdragen, ontvangen dit bulletin gratis.

Losse nummers zijn verkrijgbaar voor € 1,50.

Aanmeldingen als donateur zenden aan:

Stichting Vrienden Lutherse Kerk Groningen

secretariaat: Haddingestraat 21

9711 KB GRONINGEN

IBAN: NL18 INGB 0002 808331

KvK: 41011792

website: www.svlk.nl / e-mail: info@svlk.nl

Colofon

Redactie:

Victor Timmer

Ite Wierenga

Voorpagina: Het paneel van de orgelbalustrade in de kerk van Golzwarden

Uitgave van de SVLK te Groningen

© 2019 SVLK Groningen